

ÜZENET

AZ ERDÉLYI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA

XXIV. évfolyam 3. szám. 2013. február 1.

Ára 0,80 lej

Szükség van a megújuló igehirdetésre

Beszélgetés Kató Béla püspökkel

Kató Béla püspök az egyház társadalmi szerepvállalásáról, a megújuló igehirdetésről, a szemléletváltásról és a keresztyén értékrend fontosságáról.

– Tizenkét évnyi püspökhelyettesi szolgálata alatt mikor született meg az ötlet, a készítés, hogy a püspöki tisztséget is elfogadja, ha jelölük majd erre a funkcióra?

– Nem árulok el titkot, ha azt mondom, már 12 évvel ezelőtt voltak, akik püspöknek szerettek volna jelölni. Akkor azonban úgy döntöttem, nem szeretném Háromszéket elhagyni. Ez a vidék mindig provinciaként működött, az onnan elszármazottak nem tértek vissza a szellemi tökével, a nagyvárosok elszívták a munkaerőt. A helyzet megváltozott, Székelyföld „belső anyaországgént” működik, szüksége van egy erős intézményrendszerre, ebben az építésben próbáltam segíteni. Természetesen a hosszú távú illyefalvi terveimet sem akartam otthagyni.

Közben az elmúlt 12 évben püspökhelyettesként sok tapasztalatra tettem szert, ezt is tovább szeretném adni a következő generá-

ciónak. Az 1990 után végzett lelképásztorok között ugyan sok rátermett személy van, de az egyházi közösség úgy érezte, korai lenne túl fiatal lelképásztorok kezébe tenni az egyház kormányzást. Ezért is volt rajtam a nyomás, hogy a következő nagy generációváltásig elvállaljam a püspöki tisztséget.

– Mint volt püspökhelyettes, a korábbi két mandátumban is a vezető pozíciók egyikét töltötte be. Mi az, amit úgy gondol, hogy az egyház sikerként könyvelhet el az elmúlt 12 évben?

– A rendszerváltást követő tíz évben sok jó kezdeményezés született, de – a tervezés és megfelelő szabályozások hiánya miatt – azok több esetben célt tévesztettek. Rendtelenség alakult ki az egyházban, ami az építkezést, a különböző alapítványok (és persze több más tevékenység) működését illeti. Számos olyan szabályozást vezettünk be, amelyre a többi történelmi egyház is példaként tekintett (pl. alapítványok szabályzata, gazdasági ügyvitel, könyvelési programok, nyilvántartások).

Fontos megvalósítás volt a diakóniai rendszer kiépítése, amely az egyház szolgálatának egyik kiemelkedő területe. Érdemes megemlíteni, hogy a bizonytalan tanügyi helyzet elle-

nére sikerült fenntartani iskolahálózatunkat (a hat erdélyi kollégiumunkat). Megőriztük a Teológia függetlenségét, intézményünk nem olvadt bele az állami egyetembe. Ráadásul hosszú évek megfeszített munkájával sikerült akkreditáltatni (államilag elismertetni), hogy a többi egyetemmel egy szintre kerüljön.

Azt sem szabad elfelejteni, hogy az elmúlt években a nehéz gazdasági helyzet és a lélekszámbeli fogyás ellenére sem szüntek meg gyülekezetek (nem vontunk össze gyülekezeteket), a lelképásztori állások száma nőtt, igyekeztünk forrásokat találni a továbbéléshez.

Sok pozitív kezdeményezés született az elmúlt időszakban, amelyeket lehet, hogy az egyház nem kellően kommunikált, s amelyek nem a püspök vagy a püspöki hivatal érdeme, viszont az elmúlt 12 év egyházi életéhez tartozik és ugyanakkor fémjelzi ezt az időszakot.

– Mire jutott kevesebb idő?

– Sokszor elhangzott a kritika, hogy a missziós tevékenységünk nem volt elég erőteljes.

Somogyi Botond

(Folytatása a 3. oldalon)

Isten nem hív mobilon?

Az egyik városi gyülekezet templomajtájának közepén nagybetűs szöveg olvasható: „A maroktelefonokat tessék kikapcsolni. Isten nem hív mobilon”. Elgondolkodtató szöveg. Igaz és bevált szokásrend, hogy a templomokban, hangversenytermekben vagy más előadási termekben a jogszabály a zavaró körülmények kiiktatására a maroktelefonok kikapcsolását írja elő. De vajon igaz a megállapítás: Isten nem hív mobiltelefonon?

Bukaresti lelképásztori szolgálatom ideje alatt sokszor megtörtént, hogy a telefonhívás csengetését későn hallottam meg, és mire odaértem, már nem csengetett tovább. Elkéstem, mondtam magamban, és lelkiismeret-furdalást érezve kérdeztem magamban: „Ki kereshetett? Mít akart mondani?”

Istennek is van telefonja. Különösen hangzik, de mennyei Atyánk szent fia, Jézus Krisztus által, Igéje és Szentlelke által szól hozzánk. Szól és hív állandóan minket, mint megfáradtakat és megterhelteket: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterhelteketek, és én megnyugosztalak titeket”. (Mt 11,28)

Jézus egész életünkben személyesen is hív bennünket. Hányszor csengetett már szívünk ajtaján bebocsátást kérve? Hányszor akart már beszélni velünk? Sokszor nem akartuk meghallani ezt a „hívást”, vagy más elfoglaltságunkra hivatkozva lecsaptuk a kagylót. Talán még tiltakoztunk is: „tévés kapcsolat, ez nem nekem szól, engem nem érint”. Isten látomás által szólítja meg háromszor a gyermek Sámuel. Az ő szép válasza legyen a

Bányai László

(Folytatása a 2. oldalon)

Mikó-ügy: folytatás a legfelsőbb bíróságon

A január 15-re halasztott tárgyalást is halasztani kellett a Mikó-ügyben, hiszen az egyik vádlott, Markó Attila – a decemberi parlamenti választásokat követően – képviselői mandátumot nyert az RMDSZ színeiben. Ebben az esetben a ploiești-i táblabíróságnak már nincs joga tárgyalni az ügyet. A törvény értelmében át kell helyezni azt a legfelsőbb bíróságra, így valószínűleg legközelebb ez a testület fogja már beidézni a vádlottakat.

Mint ismeretes, a Mikó-perben Markó Attila és Marosán Tamás, az Erdélyi Református Egyházkerület jogi tanácsadóját első fokon három-három év letöltendő börtönbüntetésre ítélte a buzăui bíróság amiatt, hogy a restitúciós bizottság tagjaként visszaszolgáltatták a református egyháznak a Háromszék legjelentősebb tanintézményének, a Székely Mikó Kollégiumnak otthont adó iskolaépületet. Silviu Climet, az Igazságügyi Minisztérium volt jogi tanácsadóját – aki ugyancsak a restitúciós bizottság tag-

(Folytatása a 8. oldalon)

Barangolások bibliai tájakon

Betánia

Jézus rövid szolgálatának egész ideje alatt úton volt. Városról városra, faluról falura járt, és hirdette az evangéliumot. Így jutott el Betániába is, ami magyarul azt jelenti: a nyomorúság háza.

Nem messze fekszik Jeruzsálemtől, az Olajfák hegyének lábánál. E faluban lakott a három testvér: Mária, Márta és Lázár, akik mindhárman nagyon szerették Jézust.

Márta hallotta meg először, hogy Jézus arra jár, és rögtön megnyitotta házána ajtaját előtte. Pedig néhány nappal azelőtt egy másik falu nem akarta befogadni a Mestert. Márta példakép lehet számunkra, hiszen Jézus ma is jár, és arra vár, hogy befogadjuk őt:

házunkba, szobánkba, de mindenekelőtt a szívünkbe. Vajon helye van-e neki a te életedben?

Márta jól tette, hogy befogadta, mert neki még sokat kellett tanulnia Jézustól. Úgy gondolta, hogy az a fontos, ha ő szolgálhat Jézusnak. Aztán be kellett látnia, hogy ennél sokkal fontosabb, hogy Jézus szolgáljon neki, tanítsa őt. Nekünk is szükségünk van naponta az Úr tanácsaira, vezetésére, intésére és vigasztalására. Fogadjuk ezt el Tőle!

Betániában is sok a baj, mint minden más helyén a világnak. Itt is megjelenik a nyomorúság, hisz a férfitestvér, aki minden valószínűség szerint a család fenntartója volt, súlyos beteg lesz. Bizonyára nem is azt fájlalták, hogy nehéz sorsuk lesz a férfitestvér nélkül, hanem azt, hogy akit annyira szerettek, az mostantól fogva nem lesz közöttük. Úgy érzi a két nő, hogy Lázár nem tudja nélkülözni. Ezért azonnal cselekszenek, futárt küldenek Jézushoz az üzenettel: gyere gyorsan, mert minden perc késő lehet.

Milyen jó volt ez nekik. De nekünk is, hiszen van kihez fordulunk a gondjainkkal. Boldog ember az, aki a legnehezebb pillanatokban sincs magára hagyatva. A segítség nem érkezik olyan könnyen, ahogy ők ezt elképzelték, hisz át kell menni a halál borzalmán, fájdalmán, de végül mégis meglátják, hogy mindez az Isten dicsőségére és az ő hitük megerősödésére történt. Mert a hitetlen emberek a próbák után még mélyebbre süllyednek a kétségbeesésben, de a hívó emberek hite megerősödik.

Betániának különös szerepe van Jézus szenvedéstörténetében is. Ószövetségi próféciaik teljednek itt be. Jézus megy Jeruzsálem felé, vonul a szamáricsikónak a hátán. A csikó tulajdonosa szó nélkül bocsátja azt Jézus rendelkezésére. A tanítványok és a sokaság sok tagja ruháit terítik az útra szőnyeg gyanánt, a tömeg üdviválgással köszönti. De mégis minden olyan szegényes, mégis olyan más ez, mint egy hatalmas király bevonulása. Jézus védtelenül, szelíden jön. S csak egy fegyvere van: kimondhatatlan szeretete mindenki iránt.

A bevonulás nehéz napja elmúlt. Este Jézus elindul az Olajfák hegyének lejtőin Betánia felé. Az éjszakát ott fogja eltölteni. Talán épp Mária, Márta és Lázár házában. Micsoda nap van mögötte, tele eseményekkel, jelekkel, csodákkal, amelyek mind közelgő halálára utalnak. Este pedig nem a nagy és csillogó várost választja, ahol minden ragyog, ahol a vallási élet is látszólag gördülékenyen folyik, de amely város tele van bűnnel és képmutatással, hanem a szegényes Betániát, ahol van igazi szeretet, ahol van befogadás. Ahol az emberek nem kétszínűek, nem képmutatók. Mi vajon melyikre hasonlítunk a két

helység közül? Mert Jézus ma is csak a „Betániákban” tud és akar szálláshoz jutni.

Betániában történt az egyik legmegragadóbb esemény Jézus életében. Itt tölti Mária a poklos Simon házában egy alabástrom szelence drága kenetét Jézusra, ami abban az időben nagy érték volt, s mutatja meg Jézus iránti határtalan szeretetét. A tanítványok nem értik ezt a tékozlást, ők ezt inkább a szegényeknek adnák. De Jézus tudja, hogy ez a megkenetés már az Ő halálára, temetésére nézve történt, s ez tulajdonképpen egy prófécia, amiben ez az asszony megelőzi a tanítványokat. Mert az áldozat rámutat arra a sokkal nagyobb áldozatra, amit néhány nap múlva Jézus be fog mutatni a

Isten nem hív mobilon?

(Folytatás az 1. oldalról)

mi mindenkori válaszuk is: „Szólj, mert hallja a te szolgád!” (1Sám 3,10)

Kegyelmi időben élünk. Várjuk az Úr Jézus visszajövetelét. A kegyelmi idő egyszer lejár. Utána már hiába vesszük fel a kagylót, Isten többé nem fog szólni hozzánk. Akkor már bezárt ajtó fog találni zörgető kezünk. Meg kel hallanunk a hívást, amíg szól a csengő. Ma még megtehetjük azt, amit holnap esetleg hiába próbálnánk megtenni. Jézus Krisztus felénk forduló szeretetére, ha most az a válaszuk, hogy megkeményítjük a mi szívünket, úgy könnyen elveszithetjük örök életünket és üdvösségünket. Figyeljünk az Igére: „Ma, ha az Ő szavát halljátok, meg ne keményítsetek a ti szívetekeket”. (Zsid 3,7–8)

Golgota keresztién. Ennek az asszonynak a példája minket is buzdítson arra, hogy életünket Jézusnak szenteljük.

Az utolsó találkozásunk Betániával a mennybementel napján van. Jézus itt vesz búcsút tanítványaitól, mielőtt visszatérne Atyja országába. Felemeli a kezét és megáldja őket. A szegek helyei még mindig látszanak, Tamás is láthatja azokat. Ezek a sebek vették el a bűn miatti átkot, és ezekért a sebekért kaphatjuk mi meg Urunk áldását. Jézus elmegy, mert elvégezte a munkát, amit Atyja reá bízott. De itt marad övéivel, velünk is az Ő áldása. S ezt az áldást már senki el nem veheti tőlünk. S ez az áldás még csak szüntelen növekszik, ebben nekünk is részünk van, ennek az áldásnak gazdagítása és továbbadása a mi feladatunk is. Minden istentisztelet után a lelkipásztorunk felemelt kézzel adja tovább ezt az áldást. Mi így mehetünk ki szüntelen a hétköznapiakba, családjainkba, munkahelyeinkre.

Olvasandó igék: Mt 21,17, 26,6; Lk 10,38, 19,29, 24,50; Jn 11,1.25; Jel 7,9.

Lőrincz István

Tanulságos történet

Tulajdonképpen hálás vagyok...

– A feleségemért, aki panaszodik esténként, mert így az estét velem tölti itthon, és nem valaki mással.

– A lányomért, aki azért panaszodik, hogy mosogatnia kell, mert ez azt jelenti, hogy itthon van és nem az utcán kóborol.

– Az adókért, amelyeket ki kell fizessek, mert azt jelenti, hogy alkalmazott vagyok, van munkahelyem.

– A takarításért egy buli után, mert azt jelenti, hogy barátaimmal tölthettem egy estét.

– A ruhákért, amelyek egy kicsit szűkek, mert van elég enivalóm.

– Az árnyékomért, mert kint lehetek a napfényben.

– Hogy nyírhatom a füvet, pucolhatom az ablakot, javíthatom a csatornát, mert azt jelenti, hogy van házam.

– A parkolóhelyért a parkoló legmesszibb pontján, mert ez azt jelenti, hogy tudok járni és még autóm is van.

– A nagy fűtőszámláért, mert ez azt jelenti, hogy melegen voltam.

– Hogy a templomban mögöttem ülő hölgy hamisan énekel, mert azt jelenti, hogy hallok.

– A mosni- meg vasalóért, mert azt jelenti, hogy van ruhám.

– Az esti fáradtságért és izomlázért, mert azt jelenti, hogy tudtam keményen dolgozni.

– Hogy meghallom hajnalban az óra csengetését, mert azt jelenti, hogy élek.

– És végül a sok bugyuta e-mailért, amit kapok, mert azt jelenti, hogy van családom és sok barátom, akik szeretnek engem és gondolkodnak rám.

Szükség van a megújuló igehirdetésre

(Folytatás az 1. oldalról)

Ám úgy gondolom, ezt a tevékenységet elsősorban a gyülekezeteknek kell folytatniuk. Ezt lehet ugyan összefogni, buzdítani, de minden esetben a helyi közösségektől, a lelkipásztortól és a lelkülettől függ. Az egyház megújulása belülről történhet.

– Az Egyházkerület vezetősége mit tart a legfontosabbnak a közeljövőben?

– Az előbbi gondolatot folytatnám. Az egyház megújulása belülről történhet, ez pedig sokban függ az igehirdetés megújulásától. Ezt nagyban befolyásolja az igehirdető lelkipásztorok lelkülete, hite, meggyőződése.

Püspökválasztás előtt különböző fórumokon közzétettek programokat, egyesek összegyűltek és beszéltek a gondokról, problémákról, a megújulás lehetőségéről. Ezekkel én is szinte száz százalékban egyetértek, sőt még legalább ugyanannyit hozzá tudnék tenni. Sajnos az egész társadalom válságban van, s ez az egyházra is kihat. A legnagyobb gond a tagság válsága: olyan nagymérvű a fogyás, hogy az elmúlt húsz évben elvesztettük tagjaink egyharmadát. Sok helyen szembesülünk azzal, hogy az eddigi 400 helyett most már csak 200-an vannak. Ez a fogyás nehéz helyzet elé állítja az egyházat. A sok munka mellett isteni erő és kegyelem is szükséges a megmaradáshoz.

Közösségeket kell szervezni, a szociális hálóból kiesett embereket felkarolni. A pozícióban levőket meggyőzni arról, hogy tevékeny felelősséget vállaljanak a körülöttük élő emberekért.

Fontos szerep hárul a közeljövőben a laikusnevelésre is. Idővel kevesebb lelkipásztor lesz, a kisebb közösségeknek pedig saját magukat kell majd megszervezniük. Fízett alkalmazottakkal az egyház képtelen lesz minden területet lefedni. Ebben az esetben szükség lesz a képzett presbiterekre, gondnokokra. Ilyen időszakokat már átéltünk, gondoljunk például a lévitalétkészre.

Rendkívül meghatározó a fiatalok nevelése is. Látnunk kell, hogy a gazdasági, morális válság egyik oka a család válsága. A nyugat-európai munkaerőhiány elszívja fiataljainkat, akik nem alapítanak családot, nem vállalnak gyermeket, s az esetek többségében nem térnek vissza szülőföldjükre. Ezért van szükség a megújuló igehirdetésre, a pozitív keresztyén értékrend felmutatására. Fontos cél a szülőföldön való boldogulás érdekében a munkahelyek teremtése, olyan aktív közösségek formálása, amelyekben a fiatalok is otthon érzik magukat. Felismerik, hogy itthon is érdemes élni, hogy érték a közösség, a család, a gyermek. Ha az idősebb nemzedék nem vállalja fel az ilyen jellegű nevelést, a fiatalok elmennek, nincs jövő.

– A képzés sok esetben konfliktusforrás. A lelkipásztorok egy része ugyanis óvakodik a képzett presbiterektől. Megszokta, hogy gyűl-

seken azok szavazógépeként működjenek.

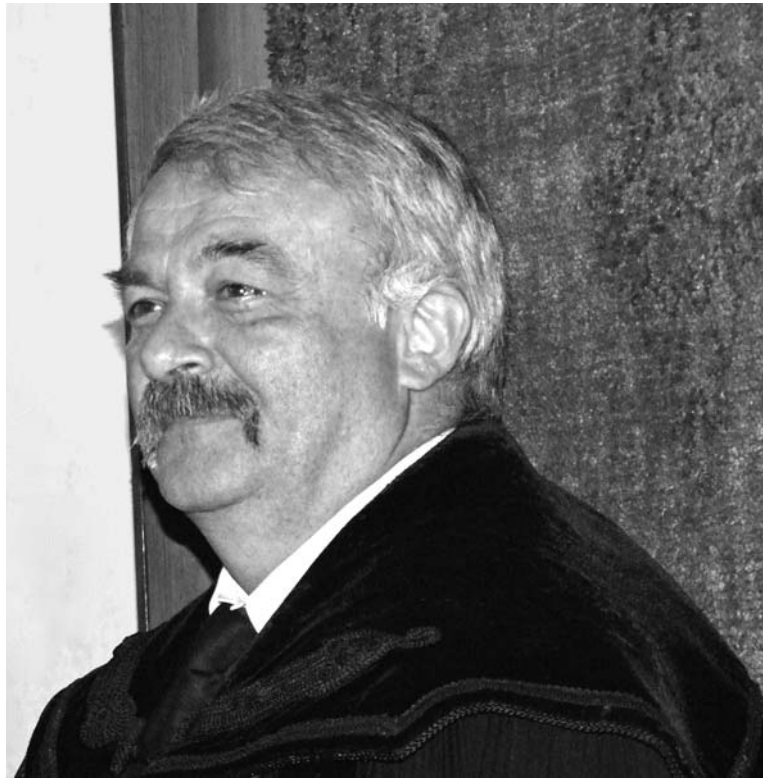
– Meg kell változtatni a gondolkodásmódot. A kommunizmusban a lelkipásztor volt az egyetlen személy, aki az egyházat képviselhette, ez a szokás pedig megmaradt a rendszerváltás után is. Az emberek elvárták, hogy mindent a lelkipásztor intézzen a gyülekezetben, a lelkipásztor pedig megszokta, hogy senki nem szól bele a munkájába. Ellenkező esetben rivalizálásnak veszi a segítségnyújtást. Szemléletváltásra van szükségünk ezen a téren is.

– Egyre globalizálódó világunkban az egyház mindinkább távolodik a társadalomtól. Ezen belül pedig – lassan ugyan, de – az erdélyi református egyház is. Nyitásra, az egyház és társadalom szorosabb együttműködésére, építő kommunikációra lenne szükség. Hogyan látja ezt a folyamatot?

– Az igehirdetési szolgálat az egyház legfontosabb feladata. De nem maradhatunk meg ennél. A helyi közösségeknek másra is szüksége van, meg kell próbálni segíteni az élet különböző területein. Meg kell teremteni azokat a feltételeket, amelyek által megváltoznak az egyének, a közösségek életkörülményei. Az egyház társadalmi szerepvállalását meg kell erősíteni. Ma sokan szeretnék az egyházat skatulyába szorítani, de nekünk ezt nem szabad megengedni. A 21. század egyházának látványosan jelen kell lennie a társadalom életében. Meg kell mutatnunk, hogy a keresztyén ember hogyan él, cselekszik az élet különböző területein. Ez nagyon nehéz, mert ezzel sok visszautasítás, gúny és lenézés jár.

– A papi társadalom sok mindenben megosztott, vonatkozik ez a politikára is. Az egyház vezetősége – rendkívül bölcsen – igyekezett semleges maradni ebben a vonatkozásban. Hagyományosan azonban a lelkipásztorok inkább a jobboldalhoz kötődnek, s ez érvényes már az erdélyi magyar pártokkal kapcsolatban is. Furcsa mód a választások alkalmával olyan személyek lettek kerületi főgondnokok, akik korábban RMDSZ-tisztségviselők voltak. Nem jelent-e ez konfliktusforrást majd a későbbiekben a lelkészi kar, valamint a vezetőség között?

– A kettőt nem állítanám szembe egymással. Az is kérdés lehet, hogy az erdélyi magyarságon belül mi a jobb- és mi a baloldal. Tény, hogy erős ideológiai törésvonalak a kisebbségi létben nem annyira kifejezőek. Mint ahogy az is, hogy a három említett személy jelenleg már nem RMDSZ-tisztségviselő. Ez jó lenne, ha a továbbiakban is így maradna, hogy szerepvállalásunk ne legyen megosztó a gyülekezetekben. Azt is látnunk kell azonban,

hogy kevesen vagyunk, ezért nem várhatjuk el, hogy az egyházban csak „ilyen” presbiterek, a társadalomban csak „olyan” pártszínezetű személyek legyenek. Természetesen ez a lelkipásztorokra nem érvényes, nekik pártsemlegesnek kell lenniük.

– Szász Domokos után többen Csiha Kálmánt tartották Erdélyben „építő püspöknek”. Ha szóba kerül a Kátó Béla név, akár illyefalvi lelkészként, akár most püspökként, sokaknak újra az „építő” jelző jut eszébe. Egyetért ezzel a társítással?

– Hogy ki melyik elődjét vallja példaképének, az változó. Tény az, hogy a szászdomokosi életmű elevenen él az emberek tudatában, hiszen tárgyi emlékei (rengeteg épület, templom) itt vannak a mindennapokban. Tény, hogy én az építkezésen nem csupán az épületeket értem. Alapokat teszünk le, síneket helyezünk el, intézményeket, intézményrendszereket építünk, amelyeket igyekszünk megtölteni tartalommal. Kereteket hozunk létre, amelyekben élni lehet, amelyekben igét hirdetünk. Ezért nem lehet a szellemi, lelki, valamint a testi szükségleteket egymással szembeállítani. Az „Ora et labora!” kettőssége mindig is bennünk kell éljen. Sok mindent próbálunk majd a közeljövőben tervezni, építeni, de mindent az Ige mértékével, alázattal és a Szentlélek segítségével.

Kátó Béla a háromszéki Barátoson született 1954-ben. Középiskolai tanulmányait követően beiratkozott a Kolozsvári Református Teológiára. 1979-től Cőfalván teljesített lelkipásztori szolgálatot, innen került az ugyancsak háromszéki Illyefalvára, Sepsiszentgyörgy mellé. 2000-ben az Egyházkerületi Közgyűlésen püspökhelyettesnek választották, amelyet 2006-tól még egy mandátum követett. 2012. december 14-én az Erdélyi Református Egyházkerület 46. püspökévé választották.

Mint kivert kutya

Kórházi történet

1992 óta február 11-e a betegek világnapja. Néhány éve az Erdélyi Református Egyházkerület falinaptárán is megjelenik a piros betűs megnevezés: Kórházmisszió vasárnapja. A február 11-hez legközelebb eső vasárnap, a kórházmisszió napján gondoljunk a betegekre és azokra a személyekre, akik részt vesznek a gondozásukban, gyógyításukban. A szenvedők családtagjainak támogató szeretete nagyon fontos a gyógyulás folyamatában, akárcsak a kórház alkalmazottainak türelmes, szeretetteljes viszonyulása. Mi történik, ha mindez hiányzik a beutalt beteg életéből?

Egy szürke téli délutánon a kórházlelkész és kísérője, a pasztorálpszichológia mesteri képzésen részt vevő diák, a bőrgyógyászatot látogatta a betegeket. Több kórteremben sok beutalt lábadozóval beszélgettek. Repült az idő, lassan fogytak a szobák. A kórház folyosójáról szűrt fényben, félhomályban léptek be az utolsó kórterembe. A többágyas nagy helyiségben egyetlen beteg feküdt a fal mellett. Ágyánál infúziós állvány és elektromos fűtőtest állt. Az infúziós oldat lassan csepegett ereibe. A neoncsövek gyér világításánál a párnájába süppedő borostás arcú beteget köszöntötték a látogatók. Néhány mondat után kiderült, hogy magyar református hajléktalan. Az ágyától pár méterre is lehetett érezni, nem hazudott. Közlebb kerülve épphogy elviselhető volt a légkör, a szagból ítélve tudhatták, rég nem mosakodott.

Nem kellett sokat biztatni, hogy elmesélje élete történetét.

Nagyvárosban született, ott élt néhány évtizeden át. Járt iskolába, volt munkahelye és családja. 1990-ben elveszítette a munkahelyét, aztán a felesége beadta a válókeresetet. Egyetlen leányukat a hajléktalan férfi szülei nevelték. Néhányszor Magyarországra utazott, cse-rekereskedelemmel próbálta eltartani magát. Mindenféle alkoholt fogyasztott, egészségügyi

A megértésre, jó szóra és segítő jobbra a kórházban is nagy szükség van

szeszt is ivott. Az édesapja kitiltotta a családi házból. A leánytestvére rávette a szülőket, hogy adják el erdélyi házukat, és telepedjenek át Magyarországra.

Csaba, a hajléktalan, itthon maradt, de nem hosszú ideig. Németországban, később Európa más országaiban próbált megélni. Társra talált, együtt csavarogtak a nagyvilágban. Nappal a társ koldult, Csaba élelmiszereket lopott. Ruháikat a folyókban mosták és a part menti köveken szárították. Éjszaka utaztak, többnyire autóstoppal. Ilyen módszerrel Európa majdnem minden országát bekóborolták.

Később hazakerült, letartóztatták, és kilenc hónapig a szamosújvári börtönben ült. Szabadulása után visszatért a kolozsvári utcákra.

Nem ő az első hajléktalan, aki úgy nyilatkozott, hogy még kényszerítéssel sem menne be a hajléktalan szállóba, mert kibírhatatlannak tartja ott a helyzetet.

Csaba már régen nem tud semmit a családjáról. Csak édesapja halálhíre jutott el hozzá, valószínűnek tartotta, hogy időközben édesanyja is elhunyt, de nem volt biztos benne. Gyakran felteszi magának a kérdést, hogyan nézhet ki a huszonéves leánya?

A fagytól károsodott lábakkal, tönkretett májjal, piszkosan, bűzösen, bőrbetegségtől kínozottan élte át a költő állapotát: „mint kivert kutya feküdtem...” (József Attila)

Erős vágyódás fogalmazódott meg benne, és felsóhajtott: „Bárcsak minél előbb meghalnék! Elég volt ebből a földi életből! Szeretnék Krisztushoz menni!”

A kórházlelkész felajánlotta, imádkozik érte. Boldogan fogadta az ajánlatot. A kórterem áhítatos csendjében, a hangosan mondott imádság közben Csaba borostás arcán folytak a könnycseppek.

A látogatás végén elköszöntek egymástól. Kint a folyosón egészen sötét lett. Alig lehetett látni valamit. A külső sötétség uralta a kórház épületét. A gyakornok diák elkezdett sími, és megkérdezte: „Hol vagyunk mi, emberek ilyen helyzetekben?”

Másnap a kórházlelkész már nem találta a kórteremben Csabát, mert nem volt egészségügyi biztosítása, négy napnál hosszabb ideig nem tarthaták bent. Utána még napokig pásztázta tekintetével a piacon „állomásozó” hajléktalanokat, vajon nem fedezi fel közöttük újdonsült ismerősét?

Buzogány Emese

Stradivari a metróállomáson

Elsétálunk a kultúra mellett

„Hideg januári reggel volt amikor egy ember megállt egy Washington DC-i metróállomáson és hegedülni kezdett. Hat Bach-darabot játszott összesen negyvenöt percen keresztül. Ez alatt az idő alatt több mint ezer ember fordult

A nagy sietségben szinte soha nem figyelünk a körülöttünk levőkre

meg az állomáson, legtöbbször a munkahelyükre igyekeztek a csúcsforgalomban.

Három perc múlva egy középkorú férfi észrevette a zenészt. Lelassított, és egy pillanatra meg is állt, majd továbbsietett. Egy perccel később a hegedűs megkapta az első dollárosát, egy nő dobta bele a hegedűtokba anélkül, hogy megállt volna. Néhány perccel később valaki a falhoz támaszkodva kezdte el a zenét hallgatni, de kis idő múlva az órájára nézett, és továbbsietett. Legjobban egy hároméves kisfiú figyelt fel a zenére. Anyukája kézen fogva vezette, de a fiú megállt a hegedűst nézni. Nemsokára az anyuka továbbhúzta, de a kisfiú közben végig hátrafelé kukucskált. Ugyanez más gyerekekkel is megtörtént, kivétel nélkül mindegyik szülő továbbvezette őket.

A 45 perces előadás alatt csak 6 ember állt meg zenét hallgatni. Nagyjából 20-an adtak pénzt, de közben

le sem lassítottak. Összesen 32 \$ gyűlt össze. Amikor vége lett a zenének, és elcsendesedett az állomás, senki sem vette észre a változást. Senki sem tapsolt, senki sem gratulált. A járókelők nem tudták, hogy a világ egyik leg híresebb hegedűművésze, Joshua Bell játszotta a zenetörténelem legnehezebb darabjait 3,5 millió dollár értékű Stradivariján. Két nappal a metróállomásbeli előadás előtt egy teltházas bostoni színházban lépett fel, ahol a jegyek átlagosan 100 \$-ba kerültek.

Ez egy igaz történet! Joshua Bell álruhás metróbeli fellépését szociológiai kísérletként a Washington Post szervezte. Azt vizsgálták, hogy egy hétköznapi környezetben egy alkalmatlan időpontban vajon felismerjük-e a szépséget, megállunk-e, hogy befogadjuk, és értékeljük-e a tehetséget egy váratlan helyzetben?

A kísérlet eredményének egyik lehetséges következtetése: ha nincs időnk arra, hogy megálljunk és hallgassuk a világ egyik legjobb zenészét a zenetörténelem legvirtuózabb darabjait játszani, vajon mi minden más mellett megyünk el észrevétlenül ugyanígy nap mint nap?

Egy elkóborolt református bárány

„Nemcsak meghallgatom Istent, hanem meg is fogadom, amit mond” – mondja Cserhalmi György színész, aki nem egyházi közegben gyakorolja a vallását. Miközben a református egyház a jövőképen munkálkodik, és ezért még bizottságot is életre hívott, fontos megismerni: mit mondanak azok a hívők, akik az egyháztól eltávolodtak, de Istentől nem.

– *Hogyan és milyenek ismerted meg az egyházat?*

– Református vallásos nevelést kaptam, konfirmáltam is, és ha nagyon megvakarom magam, még menne a Heidelbergi Káté is. Nagyapám evangélikus kántortanító volt Mogyoródon, mindig az ő mondata jár az eszemben. „A papokkal nincs nagy baj – mondta a nagyapám –, mert hinni hisznek Istenben, csak egyáltalán nem bíznak benne.” Ahogy nőttem felfelé, és amit Debrecenben, ahol a fiatalságomat töltöttem, megtapasztaltam, ez a mondata a mindennapos életben nagyon konkrétta vált.

– *Mi hiányzik neked a református egyházból?*

– Az hiányzik, hogy az evangéliumot hirdessék. Az örömhírt. Ez lenne a hivatása. Nyilván van egy csomó közéleti probléma, amibe alanyi jogon bele is szólhatna, de ezt csak kritikus időszakokban kéne tenni, és nem a választások környékén. Emellett állandóan magasztos dolgokról

van szó, miközben az embereknek hétköznapi gondjaik vannak. És nem mindnek futja méregdrága pszichológusra, elég gondjuk, hogy hogyan tudják túlélni a következő hetet vagy a következő napot. Ezért az az igényük, amivel elmennek a templomba, nem fog kielégülni.

– *Vannak-e műveltségednek olyan részei, akár még jellemvonásaid is, melyekről azt gon-*

A Kossuth- és számos más díjat elnyerő színész Budapesten született 1948-ban. Protestáns családból származik, felmenői között reformátusok és evangélikusok is voltak. Miután 1971-ben végzett a Színház- és Filmművészeti Főiskolán, az ifjú színész a debreceni Csokonai Színházba vette az irányt, ahova később is visszatért. A budapesti Katona József Színház tagja, 1991 óta szabadúszó, rendezőként is bemutatkozott. A politika is vonzotta: 2009-ben az európai parlamenti választáson az LMP és a Humanista Párt által alakított listán a 20. helyen szerepelt. Több mint kétszáz filmben játszott, köztük az Oscar-díjas, Szabó István rendezte *Mephistóban*. Generációk színészideálja, modern hőstípusnak mondják. A német Wim Wenders, a *Berlin felett az ég* című film rendezője a tíz legjobb színész között tartja számon.

dolod, összefügg a protestáns hagyománnyal, amelyben nevelkedtél?

– Persze, de ez nemcsak azzal függ össze, hogy protestáns vagyok, hanem hogy a felnevelő városom Debrecen: a debreceniek rohadt makacs emberek. Érthető, magához a reformációhoz is hihetetlen makacsság kellett. És nagy ravaszak is voltak. Kolozsvárot a katolikusoktól ellopták a nyomdát, hogy a saját bibliájukat tudják nyomtatni, egész Nagyvárad környékét lenyúlták saját egyházi birtoknak. De ezekben a bűnökben az ember érzi a túlélésért folytatott harcot, és megbocsátja őket. Ott van a gyökere az egésznek, amikor a reformáció idején Ambrosius kanonok Debrecenben a földbe szúrt egy líciumágot, és azt mondta Bálint papnak: „Akkor lesz valami az új hitből, amikor ez a földbe szúrt lícium fává nő!” „Akkor fa lesz!” – válaszolta erre a református Bálint pap, aki valóban hitt, és a példátlanul magasra nőtt líciumbokor ma is ott virít, és jó nézni, hogy ott van.

– *Találkoztál olyan színművel, filmmel, amelyben számodra az igazi keresztyénség nyilvánul meg?*

– Robert Bolt *Kinek se nap, se szél* című drámájában Morus Tamásról, azaz Sir Thomas More-ról példát lehet venni. Elvei vannak, melyekből nem enged, ráadásul olyan elvek ezek, amelyekkel hétköznapi halandóként tudok azonosulni. Ebből a súlyos történetből ma is lehetne tanulni. A magyar történelem is jó tanító-mester, de a papok ugyanúgy nem tanulnak belőle,

mint a politikusok. Vagy senki, aki merészkedik megszületni erre a világra.

– *Imádkozol, említetted gyermeki hited. Hogyan befolyásolja a hitedet, ahogy az egyházra tekintesz?*

– Most is gyermeki hitem van. Attól, hogy az egyház ennyire felnőtt, én még nem lettem az. Az én hitem a Jóistenben ugyanolyan erős, mint gyermekkoromban, és napról napra erősödik. És most, hogy már egészen erősen öregszem, már nemcsak hitem van ebben, hanem tudásom is. És mert tudásom is van, egyáltalán nincs szükségem az egyházra. Megvagyunk mi ketten a Jóistennel, abszolút jól megvagyunk. Mondjuk, a hiátust az egyház szenvedni el, de csak olyan értelemben, hogy egy bárány elkóborolt. És az nem feltétlenül csak egy bárány, hanem egy adófizető bárány is.

– *Milyen a kapcsolatod Istennel?*

– Teljesen személyre szabott kapcsolatom van Vele. És mivel nemcsak meghallgatom, hanem meg is fogadom, amit mond, ez baromi érzékeny-nyé teszi az embert a világ viselt dolgai iránt. Ez a nehéz benne, ezért nehéz Istennel együtt járni.

– *El tudod képzelni, hogy történik valami, és te újra a református egyházhhoz akarsz tartozni?*

– Nem tudom elképzelni, ebben a formájában nem tudom elfogadni. Ahhoz hinni kéne a papoknak – nem a politikusokban, hanem Istenben –, és azzal párhuzamosan bízni is.

Sindelyes Dóra (reformatus.hu)

Elkóborolt bárányaink...

Sokszor hiányoljuk egyházainkból az ismeret közéleti személyiségek jelenlétét. Nyilván nem a rossz értelemben vett celebeket értem alattuk, hanem azokat, akik a ma divatos médiamajomkodás nélkül, becsülettel munkával kerültek a figyelem és a megbecsülés középpontjába és magaslatára.

Ezért is örültem, amikor az egyik magyar református portál mert nyitni és nyomába eredt a kérdésnek, amely mindannyiunkat érdekelhet: *hogyan látnak minket az elkóborolt bárányaink? Ők hogyan gondolkodnak hitről és egyházzal? A szóban forgó beszélgetésben a hitét nem egyházi közegben gyakorló Cserhalmi György, ismert és elismert színész vallott erről.*

Őszinte volt, kendőzetlen, kritikus, de érzésem szerint nem bántani akaró. Olyan, amilyen egy elkóborolt bárány lehet. Sértett, kritizáló, keserű, de lelkében mégis Istenre és közösségre vágyó. Előbbi hangosabban ki is mondja, utóbbit már sokszor csak mi kell keressük a lélek apró rezdüléseiben a mondatai között.

Nos, ezen a ponton ez fontos, rég hiányolt és jó szándékú kezdeményezés irányt veszett, kisiklott. Sokan megsértődtek. Számos hozzászóló kikérte magának a színész „egyházkritikáját”, mely szerintük egy önelégült és vádaskodó ember megnyilvánulása.

A „sértettek” figyelmét a cikk szerzője próbálta az eredeti célhoz visszairányítani: felháborodás helyett vagy éppen mellett, meghívhatná valaki az interjúalanyt egy vasárnapi istentiszteletre. Megjegyzem: az apropó megvan hozzá: a színész többször is említette az evangélium, a jó hír hirdetésének fontosságát, szükségességét.

Számtalanszor elmondjuk tanácskozássainkon, megbeszéléseken, hogy túl belterjesek vagyunk, nehéz felkelteni az igére az elcsatangolt bárányok, a keresők figyelmét. Integrálni, megszólítani szeretnénk, és erről számos programunk, beszédünk és jegyzőkönyvünk tanúskodik majd az utókornak, de úgy tűnik, hogy még mindig nem tudunk meghallgatni.

Vagy, ha mégis, megszokott reflexeinkkel feléje akarunk kerekedni, sarokba akarjuk szorítani, hogy „nem úgy van az öcsém, ahogy te gondolod!” Görcsösek leszünk és csapkodunk, ha a világ – kérdéseinkre (!) – nem az általunk várt sztereotíp, udvarias, dicsérő válaszokat mondja. Hanem valami mást. Sok év, évtized egyháznélküliségének keserűségét, fájalmát.

Nem tudom, hogy az elcsatangolt báránynak az ingerült és gyerekes kiosztó válaszból mi szűrődött le a maga számára, de attól tartok nem az, hogy vasárnap délelőtt szívesen elmenne a templomba.

Vajon a jó pásztor, hogyan cselekedett?

Fábián Tibor

Az új idők jele: vallásközi rádióadó Lengyelországban

Az elvilágiasodás, a szekularizáció teoretikusai azt hirdették, hogy a vallás nyomtalanul kihál a modern társadalomból. Ezzel szemben a mai világban a vallások elevenebbek, mint bármikor korábban. „Tévedtek, tévedtünk” – mondta nemrég a münsteri egyetemen Peter Berger világszerte ismert vezető amerikai vallásszociológus. Mivel a modernitás aláásta a korábbi bizonyosságokat, s a bizonytalanságot az emberi természet hosszú távon nem viseli el, az emberek tömegei visszatérnek a bevált évezredes vallásokhoz, hitkekhez. Ezért a mai kutatók globális prognóza a „deszekularizációról”, az elvilágiasodás megtorpanásáról, illetve a vallások eddig nem tapasztalt 21. századi fellendüléséről szól. Mintha ezt a prognózt megértették volna Lengyelországban, ahol kísérletképpen közel egy éve sugározza adásait a Radio dla Ciebie/Rádió Neked nevű vallásközi adó.

A világstatisztikák és a szociológusok véleménye megegyezik – vallási neoreneszánsz jön

Kétségtelenül sokat kellett várni arra, hogy a vallásszociológusok, meg a „levitézlett” marxista ideológusok elméleti fikciói megdőljenek a valóság megcáfolhatatlan tényein. Peter L. Berger vezető amerikai szociológus szerint jó másfél évszázada indult az ideológiai és tudományos versenyfutás azért, hogy kinek a „jóslatai” jönnek be hamarabb a vallás mint a „nép ópiuma”, vagy a vallás mint kiháló kulturális jelenség tekintetében. Erre az „eszement” versenyfutásra látványosan és egy nemzedék alatt rácsáfoltak a világvallások – vagy inkább a modernitás tikasztó ürességében önmaguk igazi igényeire rádőbbsent embermilliók? Mindenestre az amerikai Bostoni Egyetemen már évtizedek óta, s a német Münsteri Egyetemen pár hónapja működik az a

két kutatóintézet, amiket hasonló nevű és kutatási céljuk kapcsolt össze, nevezetesen a világvallások, illetve a 21. századi emberiség vallási neoreneszánszának a kutatása. A Center for Religions and Modernity nevű amerikai és német intézet hatalmas kutatói állománnyal vizsgálja a „deszekularizációnak”, azaz „elvilágiasodatlanságnak” nevezett jelenséget, ami az összes földrészen tapasztalható. Az angolszász és német szakemberek egyöntetűen így fogalmazzak: a 21. századi egyáltalán nem lesz vallástalanabb, mint a korábbi század(ok). Sőt! A vallások soha nem látott „piaca” alakul ki az előttünk álló évtizedekben, hiszen a világszerte ideológiailag, politikailag, egzisztenciálisan, kulturálisan és gaz-

daságilag elbizonytalanodott embermilliók lelki állapota hosszú távon nem bírja elviselni a bizonytalanságot. Kapaszkodókat, szellemi-lelki ugródeszkákat, fix pontokat keresnek az emberek, s ezeket leginkább az évezredes, jól bevált vallási alapon vagy humuszban találják meg. Hiszen ez jelentette eleiknek a tartást és a megmaradást. A 2009-ben készített táblázat szerint a világvallások megoszlása statisztikailag így nézett ki (azóta pedig szinte valamennyi vallásban pozitív irányú elmozdulás figyelhető meg): a keresztyének száma a világ legnépesebb vallásaként 2,1 milliárd, utána jönnek az iszlám

közösség tagjai 1,5 milliárdnyi lélekkel, őket a hinduk követik 1 milliárdnyian. Aztán a buddhisták következnek 350 millióval, majd a kisebb vallások. Az ateisták vagy agnosztikusok számát 2009-ben 750 millióra becsülték. Ennek a vallási újre-
neszánsznak egyik érdekes, hozzánk földrajzilag közeli megnyilatkozása a lengyelországi Radio dla Ciebie növekvő népszerűsége.

Rádió Neked – vallásközi műsorszerkezettel

Legutóbb a varsói stúdióban egy katolikus prelátus, meg a reformált zsidó közösség rabbi-ja, aztán az ortodox teológus és az evangélikus lelkész s az iszlám közösség imámja ült mikrofon elé. „Nagyszerű, akkor indulhat az adás” – kezdte a felvezetést a varsói stúdióban Grazyna Lubier-Halbersztat szerkesztő. A műsorvezető most éppen a varsói egyetem filozófia-pro-

fesszora, Tomasz Wisniewski, aki a beszélgetés címét így adja meg: *O moj Boze/Ó, Istenem*. A különböző vallások és felekezetek képviselői hetente egyszer-egyszer ülnek körül így a stúdióasztal. Eddig már több olyan téma is feldolgozásra, megvitatásra került, ahol a vélemények nagyon is megoszlottak, s olykor parázs vallási vita is kialakult a beszélgetőpartnerek között. Ilyen témák voltak: „Mi is a monoteizmus/egyistenhit lényege”? Vagy: „Mi Jézus titka?”. „A büntetés arányban áll-e az elkövetett bűnnel – vallási értelemben”? Büntető Istene van a vallásoknak vagy irgalmas Istene? Ha az, meddig tűri el az emberi „szemteleniséget”, lázadást, a sokarcú bűnt?

De éppen nemrég szólalt meg az adásban a lengyel igazságügyi miniszter is, Jaroslaw Govin, s kifejtette álláspontját a tervezett EU-s törvényről, ami a családon belüli, otthoni erőszakot tervezi büntetni. Mindegyik felekezettől és vallás képviselője megegyezett abban, hogy Isten az embert családi életre teremtette, s ha a családban erőszak üti fel a fejét, akkor az a teremtésbeli méltóság elleni bűn, s igazából így a férfi/nő kifordul eredeti rendeltetéséből.

A család értelmezésének sokfélesége is adástéma

Érdekes és nagy hallgatottságot hozó téma volt a műsorban nemrég az a sorozat, amit a családról tartottak. Melyik felekezettől és vallás hogyan is értékeli a család szerepét a modern társadalomban és az emberi életben? És hogyan definiálják, írják le a család lényegét? A vezető evangélikus teológus az egyházi élet alapvető formájának nevezte a család-

ot, a katolikus szerzetes a legkisebb szeretetközösségnek. A zsidó rabbi a hagyományok átadásának, a zsidó nép története megőrzésének elemi iskolájaként mutatta be a családot. Az imám pedig szóba hozta azt a tapasztalatot, hogy az eredeti rendtől eltérően mind több aszszony kezd „uralkodni” a családban. A lutheránus lelkész szerint a patriarkális, eredetileg még Luther családszemléletét is jellemző apaközpontúságnak vége. De a szabadságnak is megvannak a határai, az azonos neműek házasságkötésének megáldása még nincs napirenden a lengyel evangélikusoknál (sem).

Jó lenne, ha legalább erről a varsói expresszről nem késnénk le

Mindezen nekünk és nálunk is érdemes (lenne) elgondolkodni. Hogy legyen olyan adó, ami a világvallások/felekezetek hallatlanul gazdag témakörében valóban Neked, Érted, Rólad szólna, s ahol az infókkal nem mángorolnák ki óránként a lelkeket. Itt valami egészen másról van ugyanis szó, mint politikáról vagy médiapolitikáról. Ez a rádió a lélekről, az alapvető belső emberi szükségletekről, s azok betöltéséről szól. Márpedig ez az, amivel kapcsolatban a legnagyobb vallásszociológiai véleménybomba éppen nemrég robbant az USA-ban és Németországban: „Tévedtünk... A vallások nem halnak ki, sőt a 21. században még nagyobb fellendülésükkel kell számolni, mint korábban bármikor... Mert az emberek biztonságra és bizonyosságra vágyanak.” Lengyelországban már elébe mentek ennek a belső, elemi szükségletnek. Jó lenne, ha legalább le nem késnénk ezt a varsói expresszt!

Dr. Békefy Lajos

A nagycsalád botránya

A harmadik, a negyedik, az ötödik... és a jóléti társadalom trendjei

Az elsőnél mindenki örül. Az újszülött fotóját körbehordják a családban, a nagyszülők dagadnak a büszkeségtől. A másodiknak is hasonlóan, mert ugye egy fiú mellé kell egy lány, vagy fordítva. A harmadiknál már többen hümmögnek, csóválják a fejüket, a negyediknél megkapják a szülők, hogy nem kellett volna ezt úgy elsietni, az ötödiknél pedig hogy felelőtlenek. Mert erre a világra nem érdemes ennyi gyereket szülni. És megrovóan ráncolják össze a szemöldöküket a nagyszülők, nagynénik, nagybácsik, akik maguk is négy-öt gyerekes családba születtek bele, mondjuk a második világháború vagy az ötvenes évek közepén. Nem mintha nem szeretnék a harmadikat, a negyediket, az ötödiket, de azért mégis... Ami sok, az sok.

Van, amikor ezt a fajta (vagy ennél még keményebb) elutasítást nem fogalmazzák meg verbálisan – mondjuk a vonaton, buszon, vagy éppen szállodában, bevásárláskor a plázában –, de a metakommunikatív jelek egyértelműek. Akárhogy forgatjuk, sokszor ciki(nek tűnik) ma a nagycsalád, a négy, öt, hat, netán több gyerek. Néha még olyan helyeken, helyzetben is kínos, amikor kifejezetten gyerekeknek szóló programot vagy szolgáltatást hirdetnek meg.

– Ennyi gyerekkel akar bejönni? – kaptam meg a lekicsinylő kérdést az ilyen-olyan jegyszédőktől, portásoktól, attól függetlenül, hogy a kezemben szorongattam a megfelelő mennyiségű jegyet, vagy lobogtattam a szolgáltatás kifizetését igazoló számlát. Nemezszerű éreztem úgy, mint ha másodrangú polgára, sőt, kirekesztettje lennék a társadalomnak, csak azért, mert sok gyerekem van.

Pedig ennek éppen ellenkezőleg kellene működni. Nemcsak az anyai szívem, hanem a közgazdasági és a demográfiai kutatások is azt bizonyítják, hogy bár a világ összességében a túlnépesedéssel küzd, nekünk itt, Európában egy erősen előregedő társadalom problémáival kell szembenéznünk. Nem szükséges túl sok matematikai ismeret, hogy megértsük: ahhoz, hogy növekedjék a népesség, minden családban legalább három gyereknek kellene születnie. Ha csak kettő születik, stagnál, ha egy, akkor csökken a népesség. Persze ez nem ilyen egyszerű, ezért mondja dr. Botos Katalin közgazdász, népességkutató, hogy az úgynevezett termékenységi rátának a 2,1-es szintet el kell érnie az adott populációban ahhoz, hogy meginduljon a népesség növekedése. Európában ez a ráta 1,3–1,4 körül mozog, ami évente félmillió népességsökkenést jelent a térségben. Botos szerint ennél rosszabb képet csak Kelet-Közép-Európa mutat. Nálunk még a mediterrán országokénál is alacsonyabb a termékenységi ráta. A trendek szerint – ha semmi nem változik – 2050-re Magyarországon lesz a világon (!) a legmagasabb az ún. gazdasági függőségi ráta, vagyis a nyugdíjkorúaknak a ténylegesen dolgozóhoz viszonyított aránya. Az előregedő társadalmakban ugyanis igen nagy problémát okoz az idősök eltartása, gyógykezelése, egyszerűen azért, mert nincs elegendő munkaképes korú állampolgár, akiknek az adójából, járulékaiból fent lehetne

tartani a szociális gondoskodás gazdasági védőrendszerét.

Mindezt tudva, nehezen érthető az az elutasítás, amit igen sokszor megtapasztalok a nagycsaládokkal kapcsolatban. Logikusan gondolkodva ugyanis, ha túlteljesítem a 2,1 fős gyereklétszámot, azzal már nem magamnak, hanem a társadalomnak – konkrétan akár a buszon velem szemben ülő, fanyalgó nőszemélynek vagy valamelyik rokonának, ismerősének – teszek jót, mivel lehet, hogy az én „plusz” gyermekem fogja az ő nyugdíját megfizetni. Vagy a dolog mégsem ilyen egyszerű?

Jólét és nagycsalád: egymással szemben?

Nyilván nem, mert ha ilyen egyszerű lenne, akkor már több európai országban megszavazták volna azokat a törvényeket, amelyek a nagycsaládok gazdasági egységét védik. A nagycsalád gazdasági előmozdításának kérdései, például családi adózás (amelynek elemei nálunk már működnek), az anyák korábbi nyugdíjazása vagy éppen a gyerekszám beszámítása a nyugdíjkorhatár elérésébe és/vagy a nyugdíj összegének meghatározásába az utóbbi években rendre felmerül a nyugdíjreformok vizsgálatánál, ám lényegi döntés még nem született az ügyben. A fogyasztói, jóléti társadalom elvárásával ugyanis szembemegy a nagycsalád rendszere.

A nagycsalád, a sok gyerek, illetve a generációk együttélésének lényege éppen a kisközösségi (családi) önfenntartás, ami finoman fogalmazva sem vág egybe a fogyasztói társadalom trendjeivel.

A jóléti társadalmak nagy részében kiveszik a családok kezéből az öngondoskodás lehetőségét.

A járulékfizetések és társadalombiztosítás kötelező volta miatt a megkeresett munkabérünk jó

részét nem kapjuk kézhez, sokszor nem is tudunk róla, hogy a munkáltató mennyi járulékot fizet utánunk. A kezünkben megmaradó nettó bér alig fele az eredeti összegnek, így nincs lehetőségünk magunknak eldönteni, hogyan gondoskodunk öreg szüleink jólétéről, saját időskorunkról, beteg gyerekeink gondozásáról.

Míg az egykori nagycsaládokban ezek a funkciók majdhogynem automatikusan működtek, a jóléti társadalmak nagycsaládjainak szembe kell nézni a ténnyel, hogy a társadalom egyik oldalról elvonja javait, a másik oldalról viszont nem biztosít megfelelő, minőségi ellátást.

A fogyasztói társadalomban ráadásul a személy értékét nem munkavégzésének minősége vagy társadalmi haszna dönti el, hanem a megvásárolt termékek mennyisége. Konkrétan az, hogy mennyi pénzt tud visszaforgatni a gazdaságba. Éppen ezért a szegénység kirekesztettséggel jár. Egy nagycsalád – a gazdasági tendenciák ellenére – még a mai napig is próbál önfenntartó lenni, vagy legalábbis csökkenteni a családból kiáramló költségeket. A gyerekek „megöröklék” egymás ruháit, játékeit, az étkezési szokások egyszerűbbek, ritkán vesznek félkész ételt, nem engedhetik meg maguknak a gyorséttermi kajálást, ritkán jutnak el luxusutazásra, inkább a gyalogtúrát meg a sátrazást választják, és nem váltják ötvenként az autójukat. Egyszóval: aki sokgyermekes szülő, az nem jó fogyasztó és nehezen illeszthető bele a fogyasztói társadalom eldorádóképébe.

Botrány tehát a nagycsalád, ami nem is fog változni, míg fel nem ismerjük, hogy nagyon nagy a baj. Vagy lesz, nemsokára, mert idős korunkra nem marad, aki gondoskodik rólunk.

Miklya Luzsányi Mónika

A szeretet ereje

Látogatás Oroszfaluba és Kézdiszentlélekre

A Kézdivásárhelyi Bod Péter Tanítóképző XII. évfolyamos diákjaival elhatároztuk, hogy gyakorlatban is kipróbáljuk, mit jelent embertársainkat szeretni. Tavaly decemberben kiléptünk az iskola padjaiból, buszra ültünk és elindultunk, hogy másoknak örömet szerezzünk. Elsőként az oroszfalui kisegítő iskolába látogattunk el. Karácsonyi műsorunkat nagy lelkesedéssel fogadták, az általunk vitt játékokat és édességeket csillogó szemekkel vették át. Ezt követően karácsonyi mécesstartókat festettünk a gyermekekkel, miközben Deák Éva tanítónő a munkája során megélt tapasztalatairól, küzdelmeiről, elért eredményeiről mesélt. Végezetül a kisdíákok ünnepi szavatait és énekét hallgathattuk meg.

A másik úticélunk a kézdiszentléleki Szent Klára Öregotthon volt. Műsor-összeállításunk

kal igyekeztünk karácsonyi hangulatot teremteni, mely úgy éreztük elérte a célját, hiszen könnyeket csalt idősök és fiatalok szemébe egyaránt. Majd festett mécesstartókat ajándékoztunk, amit közös éneklés és beszélgetés követett.

Ezúton szeretnénk köszönetet mondani támogatóinknak: a Transintex Kft. vezetőjének, Opra Ferencnek, aki az utazásunkat lehetővé tette, illetve a Bon Sweet Bon cukorkagyár vezetőségének az édességsomagokért.

Mindkét szolgálatunk során megtapasztalhattuk annak a jelenlétét, Aki minden szeretet forrása, aki karácsonykor a legdrágábbat, az Ő újszülött Fiát adta értünk, hogy igaz szeretet lehessen szívünkben. „Szeretetet kapni csak úgy lehet, hogy adunk. Minél több szeretetet adunk, annál több szeretetet fogunk kapni. Minél jobban szeretünk, annál jobban szeretnek. Minden elvesztegetett lehetőség a szeretetadásra elvesztegetett lehetőség a szeretetkapásra.”

Kocsis Virág

Elhunyt Csép Sándor

Súlyos betegség után, életének 75. évében, elhunyt **Csép Sándor** erdélyi televíziós szerkesztő, drámaíró, az erdélyi magyar közélet jeles személyisége. Az aradi születésű Csép Sándor 1962-ben lelkesi diplomát szerzett a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben, később, 1968-ban a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem filozófia szakán diplomázott. Újságírói pályafutását a Kolozsvári Rádiónál kezdte, majd a Román Televízió bukaresti magyar szerkesztőségében folytatta. 1985 és 1990 között a Korunk folyóirat munkatársa, 1990-től nyugdíjazásáig a Kolozsvári Rádió és Televízió magyar szerkesztőségét vezette.

Televíziós szerkesztőként a kalotaszegi „egykézésről” (a csupán egy gyermek vállalásáról) készített dokumentumfilmet. A népszerűfogyással nemcsak újságíróként foglalkozott, hanem elindította az Áldás–Népeesség mozgalmat, amellyel a gyermekvállalási kedvet próbálta serkenteni.

A *Mi, Bethlen Gábor* című drámáját a Kolozsvári Állami Magyar Színház tűzte műsorára. Egy másik műve alapján készült a *Mátyás a vérpadon* című rockopera, amelyet a Kolozsvári Magyar Opera mutatott be.

Csép Sándor 1999 és 2003 között a Magyar Újságírók Romániai Egyesületének elnöke, 2001–2003 között pedig az Erdélyi Református Egyházkerület sajtóügyi szakelőadói tisztségét is betöltötte.

In memoriam Juhász András

Az Istennel járó lelkipásztor
(Kolozsvár, 1941. november 28. –
Budapest, 1993. január 5.)

Immár húsz éve, hogy elhunyt a marosvásárhelyi Szabadi úti református gyülekezet jeles lelkipásztora, az erdélyi tudományossághoz egyháztörténészként kötődő drága barátunk, akinek természettel telített gyümölcsfához hasonló élete ma is hiányzik tündérekertünkől. Posztumusz művének, az 1983-ban megvédett doktori értekezésének „különlegesen nagy értéke, hogy kitapintotta, áttekintette azokat a törekvéseket, amelyekben kirajzolódtak a különböző felekezetek keresztyén együttélésének alaptörvényei”, és a gyülekezeti elv fontosságára hívta fel a kellő figyelmet.

Hiteles prédikálása, evangéliumi (önzetlen, gyöngéd, bátor, szavakkal el sem mondható) szeretetének tapasztalása vigasztalásként hatott a népe körében. A lelkészek és a presbiterek kollégiuma a kegyelmi idő alkalmas pillanatában a huszonötézer lelket számláló Maros-Mezőségi Egyházmege esperesévé választotta 1990 márciusában. „Az egyházmege a polgári Maros megyében levő mezőségi református gyülekezeteket kívánta felkarolni és a földrajzi egységen túl szellemi, lelki és anyagi közösséggé alakítani. A négy marosvásárhelyi gyülekezet az anyagi háttérén túl erkölcsi és lelki biztonosságot kívánt nyújtani a Mezőségen lakó magyar református híveknek, s a gyülekezeti szolgálatok

által anyanyelvük, hitük, népi hagyományaik megtartásában és megmaradásában segíteni.”

Gyülekezete előtt, ahol ma vendégház őrzi a nevét, közismert volt, hogy mások terhére is hordozták. A család a betegeknek az európai kapcsolati rendszerén keresztül gyógyszereket kerített, csendben és szerényen, a jobb és a bal kéz egymástól függetlenül végezte a diakóniai szolgálatot.

A haláltáncot „megéneklésre” keresztelt országban a magyarságára leselkedő veszélyeket is vállalta, el egészen az olyan hírcseréig, hogy az *Ellenpontok* egyik számát is nála olvastuk. Teológiai könyvtárat létesített és könyveket kölcsönzött, az üldözötteket asztalához ültette, közösséget vállalt az elesettekkel. A legfontosabb azonban az, hogy alkalmas és alkalmatlan időkben egyaránt képviselte Megváltó Urának az ügyét.

Sokan és sok mindent tudnánk felsorolni, bizony jó lenne írásban rögzíteni, ezt még a hely szelleme is így kívánja. Humoros bizakodású és jövőre figyelő tekintetének egyszer furcsa „elégítélben” volt része. Temetésén szolgált 1989 decemberének forradalmi feszültségében. Szurrealista látvány bontakozott ki a koszorúk közül az apostoli hitvallás fennhangon való elmondásakor: egy alagútnak használt közeli sírboltból a bukott szervek tagjai bújtak ki és vegyültek a gyászolók közé meg az új időkbe. Ebből rögtön levonta a következtetést, azt, hogy akaratlanul is tanúja volt a „szellemi” visszaszüremkedésnek, amely a fekete márciushoz és a régi praktikák folytatásához vezetett. Bizonyosak vagyunk afelől, hogy az ősi erdélyi önrendelkezési intézményekért ő maga is harcolna, hiszen ezek mibenlétének és működésének szakavatott kutatója volt.

Segítség szenvédélybetegeknek

A Református Mentő Misszió és a Bonus Pastor Alapítvány rövid terápiás programot szervez szenvédélybetegeknek és felnőtt hozzátartozóiknak folyó év február 11-e és 22-e között.

Várjuk azok jelentkezését, akik változtatni szeretnének alkohol-, drog-, nikotin-, játék- vagy társfüggőségükkel terhelt életmódjukon.

Jelentkezési határidő: február 4.

Az érdekeltek keressék munkatársainkat a következő telefonszámokon:

- Brassóban: 0744-901657
 - Csíkszeredában: 0732-830156
 - Gyergyószentmiklóson: 0731-137191
 - Kolozsváron: 0744-237945, 0746-353637
 - Marosvásárhelyen: 0741-313512, 0743-039255, 0740-056691
 - Margittán: 0747-064624
 - Szatmáron: 0744-539213
 - Székelyudvarhelyen: 0751-226906 (munkanapokon 11–16 óra között)
 - Sepsiszentgyörgyön: 0757-489778
- www.bonuspastor.ro

Mikó-ügy: folytatás a legfelsőbb bíróságon

(Folytatás az 1. oldalról)

ja volt – három év felfüggesztett börtönbüntetésre ítélték.

A per várhatóan a fellebbezéstől fog folytatódni. A három vádlottat tavaly júniusban ítélte el a buzăui bíróság, majd a per a vádlottak fellebbezése nyomán a ploiești-i táblabíróságra került, amely eddig egyszer sem tárgyalta érdemben az ügyet, miután kétszer is halasztást rendelt el formai okokra hivatkozva.

Markó Attilának a román törvényhozásba való bekerülése akár pozitív hatással is lehet az ügyre – mondta Tamás Emőke, az Erdélyi Református Egyházkerület jogtanácsosa. A bukaresti legfelsőbb bíróságon ugyanis általában nem szoktuk elveszíteni a pereket.

A román főváros taláros testületének döntéseit nemcsak a szakma és a politikum, de még a közvélemény is kiemelt figyelemmel kíséri, ezért egyházi berkekben reménykedve várják az újabb tárgyalást, amelyre valószínűleg tavasz elején kerülhet sor.

E helyen és alkalommal kérem mindazokat, akik ismerték és szerették, a kolozsvári, bukaresti és princetoni egyetemig, a detreheimi és a marosvásárhelyi parókiaig, hogy a hozzá kapcsolódó emlékeiket örökítsék meg és küldjék el hűséges segítő társának, Anikónak.

Nemzedékünk példaképe volt, abban is, ahogyan a megpróbáltatásokat méltósággal fogadta, és ahogyan a társadalmi (el)nyomást „gőgös alázatossággal” viselte. (Nagyapjának, dr. Tavaszy Sándor teológiai professzornak a jellemzése az erdélyi református lélek tartásáról.) Temetésére szüleimmel együtt mentünk, sírván sirattuk. A feltámadás evangéliumát 1993. jan. 13-án dr. Kozma Zsolt hirdette Marosvásárhelyen, találó Igével emelte tekintetünket a magasba: Énök Istennel járt! (1Móz 5,21–24)

Néhai dr. Juhász András szeretett családjával együtt érezve, ahhoz, hogy elődeik nyomában az örheleiken továbbra is állhatatosak maradjanak, Istentől sok erőt kívánunk! Emléke legyen áldott!

Dr. Hermán M. János
Zwolle (Hollandia)

ISSN–1223–8848

ÜZENET

Az Erdélyi Református Egyházkerület gyülekezeti lapja
A szerkesztőség címe: 400079 Kolozsvár
Király utca (str. I. C. Brătianu) 51. sz.
Telefon: 0264/599 800
Fax: 0264/595 104
Drótposta: uzenet@reformatus.ro
Honlap: <http://uzenet.reformatus.ro>
Főszerkesztő: Somogyi Botond
Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.
A lapban megjelent cikkek nem feltétlenül a szerkesztőség véleményét tükrözik.

Készült az Erdélyi Református Egyházkerület Misztótfalusi Kis Miklós Sajtóközpontjának nyomdájában.
Felelős vezető: Dávid Zoltán
Olvasószerkesztő: Sztranyiczki Mihály
Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos
Tördelés: Czirmay Ágnes